

Artportalen till stor nytta i modernt floraprojekt

ULLA - BRITT ANDERSSON

Ölands botaniska förening påbörjade växtsäsongsingen 2007 en inventering av kärlväxtfloran på Öland. Liksom för många andra floraprojekt beslöt vi att inventeringen skulle ske i rutor som mäter 5 x 5 kilometer; det finns 87 sådana rutor på Öland. Tidigare inventeringar på Öland har skett sockenvis (Rikard Sterner 1938 och Åke Lundquist 1986). Redan tidigt insåg projektgruppen att Artportalen (AP) var lämplig för att lagra fynduppgifterna från inventeringen. Vi var därmed det första inventeringsprojekt som valde detta upplägg men har sedan dess fått andra som följt i vårt spår.

Nästan bara fördelar

- Inget registreringsarbete görs av projektgruppen. Alla inventerare lägger själva in sina fynd direkt på Artportalen. Detta var en förutsättning för att vi skulle våga satsa på ett floraprojekt. Vi är en liten förening som varken har pengar eller muskler att ta hand om och själva datalägga allt material.
- Inventerarna och projektgruppen får direkt ett kvitto på hur arbetet fortskrider efterhand som kartbilder över olika växters utbredning på Öland växer fram. Där är Artportalens utbredningskartor en tillgång. Funktionen i Artportalen med ”arter som saknas i rutan” har också visat sig vara användbar. Där kan man jämföra sitt resultat i den egna inventeringsrutan med angränsande åtta rutor. På detta sätt kan man se om man missat växter som bör finnas i rutan eftersom ”grannen” hittat dem i sin ruta. Det blir också ett moment av tävling att hitta fler växter i sin ruta än grannen gjort. Inventeraren kan dessutom på ett enkelt sätt se vilka delar av rutan som är besökta, och om det finns ”vita fläckar” med värdefulla miljöer kvar att inventera.

- Kunskapen om Ölands flora blir enkelt tillgänglig online för myndigheter, kommuner och andra beslutsfattare. De behöver inte vänta 20 år på att den tryckta floran ska bli färdig! Viktig, aktuell och värdefull kunskap finns att tillgå direkt. Dessutom är inventeringen lagrad på ett säkert sätt för framtiden. Ingen risk att ett kortkartotek i en garderob ”glöms bort”, eller att en datorcrasch hos en privatperson raderar ut all information.
- Många botaniskt kunniga och intresserade personer besöker Öland men vill kanske inte åta sig att ansvara för en inventeringsruta. Men de kan ändå lägga in sina fynduppgifter från besöket på Artportalen, vilket vi på olika sätt försökt att uppmuntra. Ingen har monopol på sin ruta, utan alla är välkomna att hjälpa till.
- Projektgruppen kan snabbt se om några fynd avviker eller behöver kontrolleras ytterligare. En i gruppen har behörighet att direkt på Artportalen göra bedömningar av fynd som den som rapporterat på Artportalen får upp nästa gång han/hon loggar in. Fram till dess att fyndet är åtgärdat syns det inte publikt. Ibland är det självklart att det rör sig om rena felskrivningar av artnamn, men rapportören kan också få meddelande om att fyndet kan vara troligt men måste beläggas för att kunna godkännas, eller att det på annat sätt behöver dokumenteras/kontrolleras. Kanske finns ett foto, som ibland kan räcka för artbestämning.
- Projektgruppen ser snabbt om någon inventerare släpar efter och kan då åtgärda detta innan värdefull tid i projektet har förlorats.

Vissa orkideér döljs automatiskt

Vi hade i början vissa farhågor om att inventerarna inte skulle lägga in sina uppgifter på Artportalen, men

År	Kärlväxtfynd från Öland på Artportalen
2007	47 615
2008	58 606
2009	48 790
2010	35 081
2011	34 845
2012	27 632

de har kommit på skam. Vissa arter döljs automatiskt på Artportalen – främst en del orkidéer och vissa rödlistade arter i hotkategori Akut hotad (CR). Då kan fyndet ses enbart av den som matat in det, och av personer med speciell behörighet. Detta har gjort det besvärligt för projektgruppen att få fram fynduppgifter om vissa arter och göra utbredningskartor för dem. Detta gäller exempelvis för honungsblomster *Herminium monorchis*, en orkidé som på Öland är relativt frekvent förekommande. Även för personer med speciell behörighet går det inte att ladda hem dessa uppgifter som en excel-fil, utan uppgifterna får tas fram en i sänder. Dessutom vet vi inte hur lätt/svårt det blir framöver att hämta hem stora mängder fynd från Artportalen.

Flygande start på projektet

Som ni ser i rutan ovan fick vi en flygande start, och många spännande fynd har gjorts.

Tidigare botanister fäste ingen större vikt vid olika förvildade trädgårdsväxter, och dessa förekommer därför sparsamt i tidigare inventeringar. Men en del av dem har god förmåga att sprida sig ut i den naturliga vegetationen och sätter sin prägel på landskapet. På Öland frapperas man under april månad av olika lökväxter, främst *Scilla* sp., som färgar marken i olika blå nyanser.

Generellt verkar flera växter som är knutna till sumpskogar och gytjtjuga stränder ha minskat på Öland. De växte tidigare främst på den västra kusten i Mörbylånga kommun, men stora delar av dessa områden är numera bebyggda. Flera växter som är nya för landskapet har också hittats, även om en del av dem säkert har funnits länge på Öland men varit förbisedda. Speciellt förtjänar följande fynd att om-

nämnas: klotstarr *Carex globularis* på norra Öland i en fuktig tallskog med skvattram *Rhododendron tomentosum*, sumpskräppa *Rumex palustris* på en gytjtjuga havsstrand på sydvästra Öland, dansk stensöta *Polypodium interjectum* i karstsprickor på Stora alvaret, luddvårlök *Gagea villosa* i en betesmark nära Färjestaden, fältnarv *Sagina apetala* på en grusig parkering och klotullört *Filago vulgaris* på en annan parkering, bitterfibbla *Picris hieracioides* vid stenindustrin i Sandvik på nordvästra Öland, styvnate *Potamogeton rutilus* i en bevattningsdamm, trubbnate *P. obtusifolius* i en annan damm, spädnate *P. pusillus* i en tredje damm och grovnate *P. lucens* i Hornsjön. Bevattningsdammarna som skapats på Öland under de sista decennierna har visat sig erbjuda en viktig miljö, som hittills saknats i det torra landskapet. Dessutom har återfynd gjorts av några växter som vi trodde var försvunna från Öland: sammetsbockrot *Pimpinella saxifraga* ssp. *nigra* på flera lokaler (vägkanter) och klibbglim *Silene viscosa* på en klapperstrand nära Ölands norra udde. Till detta kommer arter som troligen inkommit relativt nyligen till Öland, bland annat de två sydafrikanerna boerstånds *Senecio inaequidens* och kotula *Cotula coronopifolia*. ■

Florainventering på Öland. Foto.: Thomas Gunnarsson